

Informace k evidenci knihoven od 1. 1. 2008

Dle ustanovení § 24, odst. 2) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, v platném znění, mohly být do evidence knihoven, vedené Ministerstvem kultury, zapsány i knihovny, které do 31. 12. 2007 neumožňovaly přístup k informacím na internetu, k nimž má knihovna bezplatný přístup.

Zápis v evidenci těch knihoven, které tuto službu nebudou poskytovat od 1. ledna 2008, ministerstvo kultury na základě výše uvedeného ustanovení zruší.

V evidenci knihoven tak budou vedeny pouze knihovny, poskytující všechny veřejné knihovnické a informační služby, stanovené knihovním zákonem.

Ministerstvo kultury bude v rámci své běžné kontrolní činnosti poskytování knihovnických a informačních služeb ověřovat ve vybraných knihovnách dle platné právní úpravy a interního plánu kontrol.

Předpokládá se, že provozovatelé knihoven sami zmíněnou podmínku knihovního zákona dodrží, neboť neoprávněné přijetí finančních prostředků ze státního rozpočtu by mělo nepříznivé právní důsledky.

Knihovní zákon vymezuje knihovnu jako zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby stanovené knihovním zákonem, a které je zapsáno v evidenci knihoven. Nespecifikuje se, v jaké organizační části knihovny mají být jednotlivé služby poskytovány, toto rozhodnutí je tedy na zvážení provozovatele s tím, že místo poskytování služeb je vhodné upřesnit v knihovním řádu.

Knihovnám, které nebudou v evidenci knihoven zapsány, nebude možno poskytovat z peněžních prostředků státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu účelově určené dotace. Tyto knihovny rovněž nebudou při revizi knihovního fondu postupovat dle příslušných ustanovení knihovního zákona, ale dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti spolupráce evidovaných a neevidovaných knihoven, např. v rámci meziknihovnických služeb, je na zúčastněných knihovnách, jak nastaví její mechanismy; knihovní zákon tuto problematiku neupravuje.

Účelové dotace ze státního rozpočtu mohou být dle § 15 knihovního zákona a dle nařízení vlády č. 288/202 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, určeny provozovatelům knihoven, zapsaným do evidence knihoven. Ministerstvo kultury bude nadále poskytovat dotace výlučně knihovnám, zapsaným v evidenci knihoven. Poskytování dotací provozovatelům knihoven z jiných rozpočtových kapitol je ponecháno na úvaze příslušných ústředních orgánů státní správy.

Ministerstvo kultury vydalo v roce 2005 metodický pokyn k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven, v němž je obsluhovaná knihovna vymezena jako základní knihovna, která poskytuje veřejné knihovnické a informační služby podle knihovního zákona, zapsaná v evidenci Ministerstva kultury, která uzavřela s pověřenou knihovnou smlouvu o poskytování regionálních služeb, v níž je označena jako jejich příjemce. Finanční prostředky na zajištění těchto služeb jsou v současné době poskytovány z rozpočtů krajů. Vzhledem k tomu, že metodický pokyn má pouze doporučující povahu, záleží na úvaze krajů, budou-li nadále v rámci svých dotačních programů na zajištění regionálních funkcí finančně

podporovat pouze knihovny zapsané v evidenci knihoven MK, nebo také ty, které přístup občanů k internetu neumožňují.

Oblast autorského zákona - úhrada odměny autorů za půjčování

Stát platí odměnu za všechny knihovny, na které se vztahuje zákonná licence v § 37 autorského zákona. V poznámce pod čarou č. 4) je uveden odkaz na knihovní zákon, tento odkaz má ovšem nenormativní, tj. pouze informativní povahu. Není tudíž vyloučeno, aby do zákonné licence byly zahrnuty i osoby, kterých se knihovní zákon netýká (např. ty, které neumožňují přístup k informacím na internetu¹). Odměna placená podle § 37 odst. 2 je odměnou autorům, nikoli dotací poskytovanou knihovnám.

V § 37 odst. 5 je uvedeno, že osoba uvedená v odstavci 1 (tj. knihovna, archiv, muzeum, atp.) je povinna, pokud je to možné na ní spravedlivě žádat, předkládat příslušnému kolektivnímu správci souhrnně jednou za rok informace nezbytné pro rozúčtování odměn. Tato povinnost směřuje vůči kolektivnímu správci. Z toho důvodu by měl iniciativu směřující ke zjištění nevidovaných knihoven a údajů nutných k rozúčtování odměn vyvíjet kolektivní správce (např. výzvou na internetových stránkách, inzercí v knihovnických časopisech apod.).

¹ Stejně Telec I., Tůma P., Autorský zákon, Komentář, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2007, str. str. 389